

НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

В умовах стрімкого розвитку інформаційних та комунікаційних технологій, науково-технічного прогресу висуваються нові вимоги до інституту вищої професійної освіти. Необхідним є формування в майбутніх фахівців установки на науково-дослідну роботу і постійне оновлення знань, що є можливим тільки за умови розвитку науки у вищих навчальних закладах і участі в ній студентів. Однак серед сучасної молоді переважає низька мотивація до наукової діяльності. В середині системи вищої освіти України відбувається процес стратифікації навчальних закладів, виділення з них «дослідницьких». Зазначені зміни не сприяють включенню студентів у науковий процес, що вимагає перегляду організаційних аспектів навчальної і наукової діяльності у вітчизняних ВНЗ.

Науково-дослідна робота (НДР) студентів вищих навчальних закладах ґрунтується на законодавчій базі. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» наголошує, що «наукова і науково-технічна діяльність є невід'ємною складовою частиною навчального процесу вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації». Національна доктрина розвитку освіти одним із пріоритетних напрямів державної політики визначає органічне поєднання освіти й науки. Це стає одним із початкових завдань подальшого розвитку української освіти, яке забезпечується низкою чинників, у тому числі й залученням до НДР студентської молоді.

Наукову роботу студентів у ВНЗ будемо розуміти як особливий вид інтелектуально-творчої діяльності, який формується в результаті функціонування механізмів пошукової активності і базується на основі дослідницької поведінки. НДР студентів класифікують за різними ознаками, зокрема, за характером отриманих результатів розрізняють фундаментальні і прикладні дослідження.

Фундаментальними вважаються дослідження, під час виконання яких має місце відкриття і характеристика нових явищ, закономірностей розвитку природи і суспільства. Вони виявляють принципово нові шляхи прогресу техніки, економіки, глобальних сфер соціального життя і поділяються на констатувальні (первинно-фундаментальні) – відкривають закони та закономірності і коментовані (предметно-фундаментальні) – встановлюють факти.

Основним завданням прикладних робіт є виявлення техніко-економічних можливостей і конкретних шляхів їх практичного застосування у відповідних сферах виробництва. Ці роботи виконуються на основі: нових явищ і закономірностей, виявлених в процесі виконання фундаментальних

досліджень; досягнень в інших галузях духовного і матеріального виробництва [1].

До прикладних студентських наукових досліджень відносять роботи інформаційного характеру, науково-методичні розробки. Перші з них присвячені узагальненню раніше виконаних досліджень, аналізу наукової інформації, історії науки. В науково-методичних роботах розробляються методи досліджень різних наукових проблем.

За сферою застосування НДР студентів поділяють на загальні, природничі і суспільні. До загальних відносять дослідження, результати яких застосовуються в процесі пізнання законів природи і суспільного розвитку. Природничі НДР спрямовані на вдосконалення матеріально-технічної бази виробництва. Суспільні наукові дослідження передбачають вдосконалення економічних, моральних відносин тощо. Щодо практичного застосування результатів зазначених досліджень, то вони можуть забезпечити певний економічний чи соціальний ефект. Однак, безпосередні висновки студентських наукових робіт мають абстрактний характер і представлені здебільшого у формі гіпотези, теорії тощо.

З метою підвищення рівня готовності студентів до науково-дослідної роботи необхідним є створення у ВНЗ певного навчально-наукового середовища, яке передбачає: дотримання принципу «навчання через дослідження» як основи академічної освіти; виконання студентами різноманітних наукових досліджень під керівництвом викладачів; залучення в науково-освітній процес висококваліфікованих кадрів-науковців; створення умов для розвитку і самореалізації талановитої молоді; орієнтація на розвиток фундаментальних наук і підтримку наукових шкіл.

Не менш важливим є науково-методичне забезпечення освітнього процесу, успішне вирішення якого залежить від кваліфікації професорсько-викладацького складу, його відповідності профілю підготовки фахівців, використання в навчальному процесі наукових розробок і здобутків, організації самостійної роботи студентів з метою розвитку вмінь творчого пошуку і наукових досліджень.

Таким чином, новий підхід до змісту, технологій і науково-методичного забезпечення науково-дослідницької діяльності студентів не передбачає заміну чи відмову від напрацьованих роками підходів чи методик. Мова йде про застосування накопиченого досвіду, про поєднання нового й традиційного, про застосування на практиці науково обґрунтованих дій, спрямованих на підвищення ефективності підготовки фахівців, формування їх готовності до науково-дослідної роботи.

Література

1. Данилова И. Ю. Многоуровневая модель организации научно-исследовательской работы студентов как средство обеспечения качества образования в вузе: Дисс. канд. пед. наук: 13.00.08 / Ирина Юрьевна Данилова. – Рязань, 2010. – 174 с.